

ERDÉLYI GAZDA

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Külmagyar u. 27.)
csatlandók.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1871 egész évre:
Egyleti tagoknak 2 fr. —
Nem tagoknak 4 „ —

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Levelek a pinczéből:

III.

Ez alkalommal a hordókról és azok előkészítése módjáról akarok egyet-mást elmondani.

A hordók nagyságát részint pinczénk térfogatához alkalmazzuk, részint a reménylendő bormennyiség szerint választjuk; tekintettel lévén főleg arra, hogy fajborainkat egészen külön szűrhessek és tartassuk.

Igen nagy edények különösen azon boros gazdák számára nem valók, kik azt akarják, hogy boraik hamarabb érjenek s eladásra alkalmasokká váljanak. Tapasztalás szerint: nagyobb hordókban a bor lassabban készül.

Legalkalmasabbak az 50, vagy legfennebb 100 vedresek; Bordeauxban, Burgundban oxhoft és kettős oxhoft (a mi mértékünk szerint 15 és 30 veder), — Németország jobb borvidékein: Johannisberg, Rüdesheim, Hochheimban tartásra 50 vedresnél kisebbek nem igen vannak szokásban.

Hogy a dongafában vörhenyes csikoknak, szulyuknak nem szabad lenniök: említenem is fölösleges. Faabroncsok a hordókon, szállításra nagyon czélszerűek; pinczében tartásra egyáltalában nem valók, mert csak féligmeddig nedves pinczében is hamar elkorhadnak s nagy károkat okozhatnak.

Az 50 vedresek és kisebbek fenekére nem kell ajtó; jobban és könnyebben ki lehet őket, kézből forgatva, mosni. Más kérdés természetesen, ha egyszer a hordó, hanyagság miatt, penészesé vált s belőlről gyakoribb takarítást kíván.

Új hordók fájában, köztudat szerint, sok cseresav van, melyet mikor új bort (mustot) akarunk belejök tenni kisebb mértékben, ó borok számára azonban nagyobb gonddal s a fából jókora mélységig el kell távolítanunk. Ha egy ötvenes új hordót 1—2 vedernyi forró vízzel egyszer-kétszer kiöblítünk: must befogadására alkalmassá tettük. Ilyenkor, a forró víz beletöltése után a hordót befojtjuk; időnként meg-hengergetjük s jól megfigyeljük: nem szelel-e valahol?

Ha valahol vizgöz sivit ki rajta, gondosan be kell csinálni; mert egy-egy szúrágta lyukacska miatt, mely a kádár figyelmét kikerülte, tetemes kárt valhatunk. Velem is megtörtént, hogy egy új hordóm tovább egy évnél nem folyt, de lassanként a bor áthatolt a szűliszten, melylyel a kis lyuk telve volt; ez a hordó még történetesen épen a fal mellé esett s szivárgását nem lehetett látni. Csak a savanyu ecet-szag vezetett nyomra s tett figyelmessé a kárra. Kiforrázáskor a vizgöz rendesen áthatol a szűliszten, sőt ki is hajtja s a lyukat jobban feltünteti.

Penészes vagy megecetesedett régibb hordókat jobb konyhai használatra fordítani, mintsem bort tölteni belé. Az ecetet még csak használhatóvá lehet tenni, ha több ízben jól kiforrázzuk, néhány marék hamut és konyhasót tévén a vízhez; de egy igazi penészes hordót soha sem lehet tökéletesen kitisztítani. A kádárok nagyobb része ugyan komolyan állítja, hogy ő abból olyant csinál, mintha egészen új lenne; aztán legfönnebb kiveszi a fenekét, megmossa, egy kis szalmatüzzel kiégeti s kiszárasztja. Az ilyen takarítást a gazda természetesen kifizeti; pár napig

edénye száját, csaplyukát dugatlanul, szabad levegőn tartja, kimosatja s azt hiszi: tiszta ó hordója van.

Vajon ki volt-e e véve a hordó feneke? könnyű megismerni, ha csaplyukán bevilágítva belénézünk, s megvizsgáljuk: van-e friss gyékény rakva az eresztékekbe? Azonban, hogy az egyszer megpenészedett hordó kiégetés után sem tiszta: meggyőződhetünk, ha teljesen szétszedetjük; ekkor láthatjuk, hogy minden kis mélyedés s szálla alatt, sőt a fa porusai tele vannak penész csiráival.

Egészen új hordóknak régibb borok befogadására alkalmassá tétele sok figyelmet és munkát kíván, s ezért hacsak nem multhatatlan szükség parancsolja: mustot kell legelőször beléjük tölteni. Nagy kereskedésekben, hol a nagyszámu új hordók számára nem lehet akkora tömeg mustot szerezni, eként bának velők: először két-három izben forró vízzel s egy kevés sóval vagy hamuval kiforrázzák és tiszta kútvízzel teletöltik; körülbelül két hét múlva a forrázást és vízzel teletöltést ismétlik; végre épen erre a célra vásárolt alábbvaló bort tesznek belé s benentartják 2—3 hétig. Az ilyen kiszivattásra használt bor három-négyszeri használat után, ugy megtelik csersavval s annyira rosizivé válik, hogy legfönnebb csak eczetre való lesz.

Az utolsó eljárás, t. i. a borral való kiszivattás helyett lehet forró borral az edényt kiforrázní s ekkor a hordó egyszerre készen van, csak hogy az ilyen egyszer melegített bor további használatra aztán nem alkalmas.

Némelyek ajánlják, hogy oltatlan meszet kell az új hordókba tenni s azt bennök megoltani, aztán jól kimosni; de nagyobb üzletekben ezt a bánásmódot sehol sem láttam.

Az újabb idő a fönnbbi körülményes pepecsélésen is külön találmánnyal segített. Saját készülékből előbb forróviz-, később borgőzt vezetnek az új hordókba s eként könnyen és gyorsan használhatóvá teszik őket. Bővebben megismerkedni ezen készülékkel: még nem volt alkalmam.

Mikor az új hordót csak must számára készítjük elő; a kiforrás és kimosás után mintegy 4 hüvelyknyi kénszeletet kell benne elégetni, s ekkor a must beletölthető; vagy ha must nem jön is rögtön belé: a kénezés óvja a penészedés ellen.

— Az abroncsok számával nem kell fősvénykedni. Itt Erdélyben az 50-esekre rendszeren 6, a 100-asokra 8 abroncsot tesznek, néha még ezt is csak könnyebbféle vasból; én ugyanily nagyságuakra

8 és 10 abroncsot ajánlok, s ha ilyenekről vagy egy abroncs aztán lepattan, mi még új hordóknál sem ritka eset, semmi veszedelemmel nem jár, míg a 6 és 8-soknál az abroncspattanást többnyire több-kevesebb bor elfolyás követi.

Az állandólag pinczékben maradásra szánt hordókat, hosszabbra, s így alacsonyabbra kellene készíttetni; biztosabban, ingatlanabban fekünnének az ászkakon, mi lehuzásnál nagy előny. Eféle újítást azonban a mi kádárainkkal keresztül vinni: nem kis mesteresség; a miként ők apjuktól, nagyapjuktól tanulták: azt tartják legjobbnak.

— Végre szabad legyen egy, még az egész országban uralkodó és sajnosan érzett hiányra figyelmeztetnem. Talán kezdet gyanánt elég lesz az én szerény indítványom, hogy az első lépések ezen hiány eltávolítására megtörténjenek.

A ki hordókkal, borokkal többet bajlódott tudja, hogy a hordónak aközó-vassal való kimérése soha sem talál pontosan. A szerint, a mint a donga belseje, melyet az aközó vége érint: inkább, vagy kevésbé ki van öblösítve: mérhetjük a hordót egész vedrekkal nagyobbnak, vagy kisebbnek a valónál; még a hordó szájának változó vastagsága is okoz némi különbséget. Bevásárlásnál, eladásnál rendkívül unalmas és bizonytalan az aközó-vassal való kimérés; sőt még a tulajdonosra nézve is nagyon kellemes, ha pontosan tudja boros edényei tartalmát.

Magyarország néhány nagyobb városában már hordó kimérő hivatalok vannak állítva; Németországon pedig már a falukon, sőt minden valamire való borkereskedésekben is mindenütt régebben állítottak ilyeneket. Az első felszerelés nagyon egyszerű, költsége alig haladná meg a 100 ftot, mely csakhamar bőven kifizetné magát abból a néhány krajczárból, a mit a kiméretők fizetnének.

A kimérést Németországon egy fölesketett kádármester szokta végezni. A mennyire lehet: folyóviz, vagy patak mellé, egy kis állványra, 10—12 láb magasságyira a földtől, két kis 10 vedres hengeralaku rézedény van egymásmellé felállítva; ezen hengereknek alul csapjok, közepükön pedig osztályozott mérőrudacsok van. A hengereket tele szivattyuzák vízzel, alájuk teszik a kimérendő hordót, s rendre addig üritgetik ki a tizvedreseket, míg a hordó megtelik; a kimérés ily módon nagyon hamar megy.

A hely nevét, a hordó számát és térfogatát a kádár beleégeti, vagy belemetszi a dongába; ő maga is könyvet vezet róla, s mérő-levellet állít ki a tu-

lajdonos számára. Eként évek múlva is mindenkor után lehet nézetni a hordó méretésnek.

A megesküdt kádár vagyonával felelős munkája pontosságáért, úgy hogy ha a mérést valamelyik vásárló egy új kiméretésnél helytelennek találná: a hibás mérést tett kádár tartozik kárpótlással.

Mehrer András.

Georgikai felolvasások.

XI.

A növények betegségeiről.

I.

Betegség alatt általában az élettani folyamatoknak rendellenes változásait, tehát a szervek rendes működésének az egész szervezetre többé-kevésbé károsan ható zavarait értjük. Így hangzik a betegségnek leggyakrabban használt értelmezése. De ki az, kérdjük, a ki képes volna élesen körülírt határt vonni a „rendes és rendellenes“ élettani folyamatok között?

Ha a burgonyának gumói, melyek a vad növény eredeti hazájában, Chili és Peru fennsíkjain, kesernyés s aránylag kevés keményítőt tartalmazó, mogyoró nagyságu képletek: nálunk a művelés befolyása alatt a növény többi szerveinek rovására oly óriási mérvben tultengenek; ha a karsú-száru vad Brassica oleracea egyik konyhakerti válfajának, a karfiolnak virágzata, - egy másik válfajának, a koleráznak pedig törzse húsos torzkinövessé fejlődik; ha a telt virágú szegfű s más telt virágoknak porodái szirmokká változnak, melyek ragyogó színeikkel szeméinket ugyan gyönyörködtetik, de tulajdonképi élettani feladatukat, a termékenyítést többé nem végezik s tehát a növényre magára haszonvehetetlenekké satnyultak; ha a szőlő egyes válfajainak terméjében a magrügyek visszafejlődnek s bogyói magnélküliek; ha a setét lombozatu ernyős ákác nem virágzik s tehát gyümölcsöt sem termel; ha végre a legtöbb forró égövi növény üvegházaink mesterséges melegében buján diszlik ugyan, de meddő marad: épen úgy, valamint mérsékelt övünk gyümölcsfái, ha a téritők között tenyésztetnek; egészségeseknek, vagy betegeknek mondjuk-e az ilyen növényeket?

Emberi és specialiter gazdai szempontból kiindulva talán egészségeseeknek fogjuk tartani, minthogy a fentebbi példákban kiemelt élettani folyamatok módosulásai, — melyeket nem lehet rendellenességeknek nem nevezniük, — oly rendesen bekövetkeznek, hogy azokra csaknem matematikai pontossággal számíthatunk; a mi önző érdekeink pedig épen ezen eltéréseknek rendesen történő fellépését igénylik.

S nincs igazunk! Ha elfogulatlanul fontoljuk meg a dolgot, az ellenkezőt kell állítanunk: mert hiszen azt csak nem képzeljük, hogy a burgonya pl. arra van teremtve, hogy felvett tápanyagainak legnagyobb részét keményítő alakjában a mi számunkra felhalmozza, s mi ezen tultengett

gumókkal gyomrunkat tele tömjük; vagy hogy népünk a belőle készített pálinkával anyagi s szellemi vagyonát, pénzét s eszét eligya, és hogy ezen vérpénzen a pálinkafőző ur nagyságos felesége selyemruhában járhasson! Minden szervezet tartozék az bár az állat- vagy növényországba, saját maga kedvéért van s mindegyiknek megvannak saját érdekei, melyek egyrészt az egyéni élet, másrészt a faj fenntartása körül csoportosulnak: mindazon változások tehát, melyek a növényeken akár az ember hozzájárultával, akár a nélkül keletkeznek, s melyek a növény egyéni életének, vagy fajfenntartásának érdekeibe ütköznek, a rendes élettani működések korlátain kívül esnek, s ha a fentebbi értelmezés helyes, úgy tágabb értelemben betegségek.

Messze vezetve kitézött célunktól, ha a növénybetegségekről ily tág értelemben akarnánk szólni, s tehát csupán azon szorosabb értelemben vett betegségeket fogjuk röviden előadni, melyeket napjainkban általában kiválasztási, bomlási és élődiék által okozott betegségek elnevezése alatt szoktak összefoglalni.

Mindenek előtt azonban szükségesnek tartom a növények általános életfeltételeinek — hő, fény, levegő, víz és talaj — kedvezőtlen viszonyait röviden körvonalozni, mint-hogy éppen ezek képezik a növények megbetegedésének, nevezetesen a kiválasztási és bomlási betegségeknek leggyakrabbi okát, habár ezen tényezők, őszintén bevallva, még nincsenek minden irányban oly pontosan tanulmányozva, mintsem azt az egyes kórfolyamatok értelmezésére szükségesnek tartanók, s a gombagyorsasággal keletkező, s többnyire ephemer életű hypothesiseknek, ha valahol, úgy a tudás ezen ágában még mindég igen tág mezeje van.

1. Hő. A növények életének egyik nélkülözhetetlen alapfeltétele a hő, melynek azonban igen különböző mérségeit igénylik: míg a pisang és pálmafajok csupán 27—30 C. foknyi közép évi hőmérsék alatt diszlenek, addig az árpát Norvegiában a 65-dik, sőt Laplandban még a 70-dik szélességi fok alatt is sikeresen tenyésztik, ott, hol a rövid nyárnak közép hőmérséke nem emelkedik többé + 8° C. fölé; a Protococcus nivalis végre egetszelő havasok, s a kietlen sarkvidékek hóleplét vonja be biborpiros sejtjeivel.

Valamint az igen magas, úgy az alacsony hőmérsék is károsan hat a növényekre, s azokat vagy végkép előli, vagy annyira megrongálja, hogy fejlődésükben megakadnak s egész életükön át nyomorékok maradnak. Az e téren eszközölt újabb vizsgálatok azt tanítják, hogy a különböző növények tenyésztésére szükségelt hőmérsék 0 és + 60° C. között változik. Némely növény a különböző hőmérséki viszonyokhoz igen könnyen alkalmazkodik, ilyen pl. szép kék virágai miatt kedvelt kerti növényünk, a szent bárány bokor, Vitis agnus castus, mely, ha S o n n e r a t állításának hitelt lehet engedni, eredeti hazájában Manillán + 60° C. hőmérsékű patak vizében tenyészik, s középeuropai telünknek fagyáival még is képes daczolni; mérsékelt övi gyümölcsfáink ellenben, mint már fentebb említém, a téritők között csak tengődnek.

A hőmérséki szélsőségek a növények elemi szerveire, sejtjeire hatnak károsan, melyeknek működését vagy csu-

pán egy időre megakasztják, mi által a tenyészésben szünetelés áll be, a mi: mérsékeltövi évelő növényeinknél télen, a forró égöv alatt pedig a rekkenő nyári hónapokban szokott rendszeren beköszönteni.

A sejteknek valamint magas, úgy alacsony hőmérsékek által történő elölése a sejtek víztartalmától függ. Minél vízdúsabb valamely növényi rész, annál gyorsabban ártanak neki a hőmérséki szélsőségek. Száraz borsószemeket pl. órákig lehet $+ 70^{\circ}$ C. hőmérséknek alávetni, a nélkül, hogy csirázási képességeket elvesztenék, vízbe áztatva ellenben már $+ 50 - 54^{\circ}$ C. hőmérsék előli. Ha nyár folytán hosszas esőzésre hirtelen nagy forróság következik, vetéseink kiszáradnak, kiszülnek, gyümölcsfáink elhullatják leveleiket, sőt néha, — mint közéletben mondani szoktuk „guttaütés” következtében, — rögtön elhalnak, bár száraz időben, midőn szövetek kevesebb vizet tartalmaznak, sokkal magasabb hőfokokat is minden kár nélkül eltűrnek. Vajjon a sejteknek magas hőfokok általi megölése a protoplasmának (sejt nyálkának) megalvásában, vagy csupán áramlásainak megszűntében keresendő-e, erre ez idő szerint határozott választ adni nem vagyunk feljogosítva.

Az alacson hőmérsékek káros hatása, mint már említők, szintén a szövetek víztartalmával áll összefüggésben. Száraz magvak igen alacsony hőmérsék mellett sem veszítik el csirázási képességeiket, valamint a fák téli rügyei sem szenvednek a hideg által, miután sejtjeik nagymennyiségű tartaléktápanyagokat, de igen kevés vizet tartalmaznak, míg a nedvdús tavaszi hajtások s virágrészek a hideg iránt dús víztartalmuknál fogva igen érzékenyek.

A hidegnek káros hatása azonban nem kizárólag a szövetek víztartalmától, hanem legalább is hasonló mérvben a növény egyéni szervezetétől is függ: számos forró égövi növénynek már a fagyponthoz feletti alacsonyabb hőmérsékek is megártanak, a paszuly, ugorka, paradicsom, dohány O. a myrtus és narancsfa — 3—5, a cziprus és fügefafa — 9—11, a rózsza 22—33, a szőlő 26—27, a tölgy és bükk 31, a szilva és cseresznyefa 38, a nyír-, körte- s almafa — 41° C.-nyi hőmérséknel fagnak meg, a mohók, zuzmók-, némely gombák-, a fagyöngy s más növényeknek végre, úgylátszik, a legalacsonyabb hőmérsékek sem ártanak. Tudjuk továbbá azt is, hogy ugyanazon fajhoz tartozó növények egyes válfajai is különböző mérvben képesek a hőmérséki szélsőségeknek ellentállani, mit a tenyésztenedő gyümölcs-, gabona s veteményfajok megválasztásánál szükséges tekintetbe vennünk.

Ha a fagy káros hatásának okát puhatoljuk, igen hajlandók vagyunk azt a sejtekből kiszivárgott víz megfagyásának tulajdonítani, mi által a szövetek szétrepesztetvén elroncsoltatnak s csakugyan a góreső által meggyőződést szerzhethetünk arról, hogy a megfagyott szövetek jégkristályokat tartalmaznak. Hogy ez azonban nem lehet az alacsony hőmérsék vesztes hatásának egyedüli oka, hanem hogy más tényezők is közre működnek, ezt bizonyítják azon növények, melyeknek még a fagyponthoz felett álló alacsony hőmérsékek is megártanak, midőn tehát a szöveikben foglalt víz a physika törvényei szerint meg nem fagyhat; ezt továbbá

az, hogy megfagyott növényi részek, ha lassankint engednek fel, gyakran minden további kár nélkül átesnek a bajon. Ezen tényállásokból kiindulva hajlandók vagyunk az alacsony hőmérsékek hatásának következő magyarázatot adni: alacsony hőmérsékek befolyása alatt a protoplasmába, a sejthártyába s a sejtek egyéb alkatrészeibe beivódott s tömecszerű hatása által lekötött víz a sejtekből kiszivárog, mi által ezeknek rendes (molecularis) szerkezete lényegesen megváltozik s némely növénynél már ezen változás magában elégséges arra, hogy az illető részek végkép szétbomoljanak, — más növényeknél a szövetek közé szivárgott víz jéggé dermed s ha felolvadása lassankint történik, ismét felvétetik a sejtek által s ez utóbbiakban ismét helyre áll a rendes (molecularis) szerkezet, ha ellenben gyorsan megy véghez a jégkristályok olvadása, csak részben történik a kivált víznek ismételi felvétele, részben pedig a sejtek közt marad, a szövetek összefüggését állandóan megszakítja; és miután a sejtek molecularis szerkezetének egyensúlya nem állhat többé elő, nem is képesek többé új tevékenységre ébredni s elhalnak. Az alacsony hőmérsékek káros hatása e szerint nem annyira a fagytól magától, mint inkább az olvadás módjától függ. Ez az oka annak, hogy a tavaszi fagy nem árt annyira borús és szeles napon, mint midőn a végzeteljes éjre mosolygó derült nap következik s ennek folytán a jégkristályok olvadása nem lassankint, hanem rohamos gyorsasággal történik.

A hőmérséki viszontagságoknak kedvező körülmények között csak egyes rügyek, levelek vagy a törzsnek föld feletti része esik áldozatul, a gyökér pedig épen marad s ez esetben a növény ismét kihajt s rövid idő alatt összeszedi magát.

A fák törzsén a hirtelen beköszöntő nagy hideg, a törzs külső rétegeinek rögtön történő összehúzódása következtében, sebeket hasít, melyek ugyan ismét összeforhatnak, ha azonban mélyebbek, tátongva maradnak s ez esetben a törzs a körlég viszontagságainak kitéve helybeli rothadásnak, vagy korhadásnak indul, mely lassankint a fa életét aláássa. Máskor a külső évgyűrűk megfagnak, s az évek múlva levágott törzson fekete gyűrűk jelzik a rendkívül hideg telet.

Az elfagyástól meg kell különböztetni a fagnak azon sajátságos hatását, melyet *elfagyásnak* nevezhetünk s mely abban áll, hogy a vetések a fagy következtében a talajból mintegy kiemeltetnek. Ez akkor szokott bekövetkezni, midőn hosszas esőzést hirtelen kemény hideg vált fel, ekkor ugyanis a talajba szivárgott víz nagy jégkristályokká fagy, melyek nagyobb térfogatot foglalván el, mint a víz, a talaj felső rétegeit a növényzettel együtt felemelik s ezeknek gyenge gyökérrostjait erőszakosan szétszaggatják, — az ily vetések azután hosszasan sinlőnek vagy végre egészen meghiusulnak.

Dr. Entz Géza.

(Folytatjuk.)

Észrevételek az V. és VI. „Mezőségi levél“-re.

I.

Az „Erdélyi Gazda“ 12-ik számában írja M. K. ur, hogy Szőkefalván járva, a legprimitívebb állapotban kapta a szőlőket; ez ellen én nem disputálok, csak a Paget ur által módosított Guyot rendszerre megyek át, és itt is csak egy tételt említek fel, melyben a Guyot rendszer hiányait és a jó karikás művelés előnyeit akarja a tudósító kiemelni. Erre észrevételem egyszerűen emnyí:

Jó az uram mind a kettő nálunk, csak jól kell csinálni, nem pedig egy részét megtenni, s más részét nem értve kihagyni, mert valamit félig csinálni, a rendszert hiányossá tenni szörnyű rossz, s ezen ferdítés miatt a rendszert halálra ítélni: nagyon károsnak tartom szőlőművelésünkre nézve.

Azt mondja ugyan is M. K., hogy a Paget ur szőlőjében a Guyot rendszer szerénti csapokat nagyobbára elszáradva látta; hiszem hogy igaza van; de ennek nem Guyot az oka, ki rendszere által a szőlőművelésre fényt derített, hanem a Paget ur gazdatisztje, ki nem helyesen csinálta és akkor a mikor kell vala lemetszeni a jövődő magfát nevelő csapokat.

Igaza van M. K. urnak annyiban, hogy a csapok elszáradása veszedelmes a szőlőtermesztésre nézve, de nem osztom azt a véleményt, mintha azoknak a csapoknak okvetlen el kellene száradniok vagy ki lennének is téve a száradásnak s pusztulásnak; ha ez így lenne mint M. K. ur állítja: magam is aláírnám a Guyot rendszer halálos ítéletet. De hála Istennek M. K. ur téved, mert a magfát termő csap soha sem szokott elszáradni, még ki sincs téve a száradásnak. Megfejttem egyszerűen az egész talányt.

Paget ur szőlőkezelője a tulajdonos tudta nélkül neki fog és a késalja fák kedvéért mindég ősszel metszeti meg a szőlőfát s hagyja meg a csapot; természetes, hogy ez keményebb s életteljesebb fa lévén s mellette még kurta is: elfedni bajosan lehet. Ily esetben elfedésének csak egy módja van: a hosszú fa alá dugva és azzal együtt alá fektetve lehet csak elfedni, melylyel a lelketlennapszános nem sokat törődik s vagy eltöri, vagy fedetlen hagyja. Ha eltörik úgy is káros, ha fedetlen maradt (még pedig rendszeren felfelé az egyenes vágással, melynek különben rezsut a szemmel szembe kell vala történni, hogy a szemre eső, vagy víz ne folyhasson) kitéve a levegőnek, mikor is a frissen levágott szőlőfa nyitott likacsain a hideg télen át könnyen behatól, a bogokat megvakítja s végkép megöli. Eddig és e szerént igaza van M. K. urnak.

De én ehelyett ősszel 2—3 erőteljes, hosszú fát hagyok egy tő szőlőn, s azt ügyesen elfedem; tavasszal aprilis 15-ike körül kivesszem a földből, s kinyitván a szőlőfa tövét, a 2—3 fát egyenesen a szőlőkaróhoz kötöm vagy támaszatom; azután május elején nyitás után két héttel jó mélyen kikapáltatom: ekkor szőlőm gyönyörű haladásával fog megörvendeztetni. Így hagyván nőni május 15—20-ika körül, ekkor már gondosan megügyelem, hogy a nedvkeringés

megállott-e? s addig nem bántom, mert a nedvkeringés megállása okvetlenül szükséges, bárha Velits ur Guyot rendszer ismertetésében azt mondja, hogy a szőlő nedvfolyása nem árt a szőlőnek. Árt biz az, sőt Guyot újabb munkájában visszavonja régiebb állítását a nedvfolyás ártalmatlanságáról; vére az a szőlőnek s ha elfoly, káros az reá nézve. De miért is rendelte volna a természet azokat a nedvgyűjtő szálacskákat a szőlőgyökérzet végére, ha el akarta volna később vesztegetni, a mit egybegyűjtenek?

Ezt szem előtt tartva: többször meg kell próbálni 3—4 napon át a fán vágott metszéssel a nedvkeringés állását, s ha megállott és nagyon nem foly, következik az, hogy a már meg hagyott 2—3 fán a gerezdék is láthatók lévén., ha tetszik egy fát a legtöbb gerezddel, melyen 15—20 is van, meghagyok; ha tetszik kettőt, melyeken ha a mult évben jól honaljoztam, 30—40 gerezd is van; miként állítá M. K. ur a maga karikásáról.

Ez időben történik a kétségtelen jó következésű csipdesés, elhuzás és kötözés a Guyot rendszer szerint.

A harmadik fát most és csak most vágom három vagy négy erőteljes hajtással csapra; ezt a műtétét a szőlőnek nevezik földmetszés vagy magfa-hagyásnak. Így és ekkor nem lehet félni hogy elszárad vagy elpusztul a csap; s megengedi M. K. ur azon kérdést kockáztatnom: hát ily bánásmóddal is elítéli-e a Guyot rendszert?

De van még egy ok: miért főleg előnyös a Guyot szerint hagyott csak egy termőfa. Minden muskotály-szőlő fajnál csak kurta vágással s közép terméssel (értve 15—20 gerezdet) marad meg az állandó zamat, miből önként következik, hogy a muskotály zamatu szőlők csakis Guyot rendszere szerint, vagy tőkén művelhetők. Ha egy hosszú karikának a hegyén érlelt zamatos fűrtöt a tövéhez közelebb nőttel kostolunk össze: nagy különbség van a zamatra nézve; ezt a Lünelnél többen kostoltuk és tapasztaltuk. Ellenkezőleg a chasselakok, margit-fajok, selyem-szőlők, szóval a nem zamatosok csak is hosszú metszés mellett, vagy ha tetszik karikás, vagy lovas karikás műveléssel teremnek bőven és jól.

Én sem vagyok ellensége a jó karikás művelésnek, sőt pártolom a maga helyén; hosszas időn át szerzett tapasztalataimra támaszkodva; különböző fajok szerint különböző művelés módokat használnék, hosszú, félhosszu és kurta metszést értve. Hosszu művelésnek nevezem a karikás, lovas karikás, koronás művelést és a Hoibrenkét; kurta művelésnek nevezem a tőkés művelést; félhosszu vagy közép művelésnek, melyet majd mindenik fajra lehet alkalmazni: a Guyot rendszert.

Ezt a három művelési rendszert fajok szerint, és a fajok közt zamatos és nem zamatosokat megkülönböztetve alkalmaznám; mert helytelennek találom, ha a sárga selyem-szőlőt valaki tőkére műveli és a chasselakot ellenkezőleg a Lünel, Frontignan s más muskotály fajokot lovas karikás vagy Hoibrenk szerint művelni nein helyes.

A Guyot rendszer jól alkalmazva minden muskotályokra nézve előnyös, ide értve a rizlinget is; ez a rend-

szer az, melyet inkább lehet általánosságban használni, mint bármelyik másikat.

A karikás mivélés a nem muskotály, de zamatos bort adó fajoknál mint a tramini, van helyén. A lovas karikás mivélés a korai asztali szőlőnél és chasselasnál alkalmazandó, egyéni véleményem szerint; a sárga selyem szőlő is csak lovas karikás mivéléssel, vagy lécezetre hosszan kifeszítve terem bőven.

Végül még egy felvilágosítással tartozom a jó karikás mivélést illetőleg, melyet jól alkalmazva gyakorolnak az erdélyi hegyalján Czelná és Felső-Gáld környékén; legnagyobb pontossággal s ügyesen gyakorolják ezt Zilahon, miként igen jól leírta ezt tanár Nagy Ferencz ur, a koronás mivéléssel egybehasonlítva, a gazd. egyeslet évkönyveinek egyik régiebb kötetében.

A jó czelnai és zilahi karikás mivélést a Báti ur koronás mivélésétől az a végzetes magfát nevelő csap különbözteti meg; ezen a csapon mint alapon fordulván meg a korona. Maga Báti ur is gyakran panaszkodott nekem, hogy a szőlőmetsző oló hibásan szorító vágása okozza a csapok elpusztulását, és nem a mikori vágásba akarván a hibát fellelni. Itt is az a baj, hogy ősszel metszi le a csapot s télen elfágy vagy megvakul. Ha ősszel metszem le, télen elvész; ha kora tavasszal vágom, a sok nedvfolyástól megvakul, így hát csak május marad a magfa-hagyás vagy választásra.

A mi a koronás mivélést illeti, nem lehet és nem kell Báti urnak ezen mivélési rendszerét sem mellőzni; nem rossz az, mert a karikára jól alkalmazott csappal nagyon is bő termésre lehet vezetni a különben kurta vágással nem termő, de jó szőlőfajokat.

Szándékozom a koronás, karikás mivélést a Guyot rendszerrel egybehasonlítva, Erdélyre alkalmazottan leírni; akkor bővebben kifejtendem a különbségeket.

Fekete Pál.

II.

Az „Erdélyi Gazda“ mező-szilvási levelezője M. K. szives volt szőkefalvi szőlőmet meglátogatni. Hogy sok olyant látott benne, a mivel nem volt megelégedve: nem csodálkozom rajta; meg vagyok győződve, hogy ha én magam lettem volna ott: még sokkal több hibát találtam volna, ámbár megeshetik, nem ugyanazon körülményeket ítélem hibásoknak, a melyeket ő elítelt.

Igen nyíltan megmondja, miként minden önálló meggyőződéssel bíró embernek tennie kell, hogy ő saját karikamivélését jobbnak tartja s fel nem cserélné az újdivatu francia mivélésmóddal, melyet kevésbé tart előnyösnek; de abban aztán nincs igaza, mikor ezt írja: „én senkit lebeszélni nem akarok a drótos mivélésről“, mert minden embernek kötelessége, hogy másokat a rosztól, a mennyiben teheti, eltartóztasson.

Egy kis panaszom van levelező ur ellen: miért nem járt a dolgnak alaposabban végére, mielőtt meggyőződését nyilvánosság elébe hozta? Például egy helyt ezt írja:

„Az idei termés egyetlen szál vesszőre van hagyva, melyen szabályszerűleg csak 6—10 gerezdet szabad meg-

hagyni; ha több lenne: csonkázáskor lehányatik; ez helytelen állítás és hiszem, hogy M. K. ur akárkítól, a ki a szőkefalvi szőlőben dolgozott, megkérdezve a dolgot, más felvilágosítást nyer.

Guyot a gerezdek számáról eként nyilatkozik: „az 1 négyszögmetert elfoglaló és kielégítőleg táplált egyes szőlőtövek, a nélkül, hogy kimerülnének, vagy szomszédaiknak ártanának: a termőfán 16, a magfán 4, őszvesen 20 gerezdet érlelhetnek; mely termés, 1 gerezd súlyát átlagosan 50 gramnyira számítva, őszvesen 1 kilogrammot nyom.*)

Ezen szabályt én annyira módosítottam, hogy nálam a leggyengébb töveken legkevesebb 10, a legerősbeiken legfőnnebb 30 gerezdet szabad hagyni. De mikor személyesen nem vagyok ott, igen gyakran megtörténik, hogy a gazdatiszt és a dolgozók szivesen többet hagynak s ha M. K. ur Szőkefalvát a mult szüret alkalmával látogatja meg, nálam pl. az olasz-rizling némely tövein 40, sőt 50—60 gerezdet is szemléltethetett volna. De ha aztán velem lesz vala, mikor szőlőmet egy kis kézi sajtóval és a mustmérővel bejártam, a megtett próbák alkalmával láthatta volna, hogy az ily túlterhelt tőkék gerezdjeiből sajtolt nedv 2—4%-kal kevesebb cukrot mutatott, mint a rendes számú gerezdekkel rakott tőkék mustja.

A kérdés lényege, nézetem szerint, ez: ha azt akarjuk, hogy nagyon sok borunk teremjen, termésünk minősége alábbvaló lesz; ha finom bort akarunk termelni: mennyiségileg kevesebbel kell megelégednünk; annyival tudniillik, a mennyit a töke tökéletesen megérlelni képes.

A ki sok borra törekszik, olyan szőlőfajokat kell hogy válasszon, melyek sokat teremnek és nagy gerezdeket növelnek; ha azonban lenne igazság a földön: az ily szőlőbirtokosokat arra kellene itélni, hogy csak saját termésüket ihassák. A finom borokhoz hasonlólag ki kell válogatni az arra való fajokat, melyek többnyire közepes, kisebb szemű gerezdekkel bírnak és csak annyit teremjenek, mennyit a töke teljesen meg tud érlelni.

A főnnebbi elv oly általánosan el van ismerve más terményeinknél is gyümölcsnél, gabonánál sat., hogy bővebben bizonyítgatni fölöslegesnek tartom.

Levelező ur igen határozottan állítja, hogy az ő karikán termett bora a dróton nevelttel a versenyt mindig ki fogja állani, a nélkül hogy 30—40-t, az ő 40—50 gerezdjéből le kellene hányni. Ily dicsekvést könnyű leírni, de nehezen értem, miként tudja kellő próbák nélkül bebizonyítani; oly próbák nélkül, melyek minden mellékkörülményt, fekvést, szorgalmas mivélést, szőlőfajokat, szüretelési időt, pinczekezelést tekintetbe, — és az összehasonlításnál számításba vesznek. Mert az, hogy 1870-iki borának vedrét 2 frton adta el: még nem elég bizonyíték, míg nem tudjuk: borkereskedő vette-e meg? vagy falusi kocsmában kelt el, hol a szerencsétlen vendégek csak az olyan milyen, vagy semmi bor közt választhatnak. Én is például:

*) Culture de la vigne, pag. 16.

1 meter = 38 hüvelyk; 17½ gramm teszen 1 latet s tehát 1 kilogramm 7 lattal kevesebb 2 bécsi fontnál. Szerk.

1870-iki boraimat, pancsoltat nem pancsoltat (miként egy régebbi tudósításomban megírák) egyíránt, Gyéresen helyt a pinczéből elvive 2 frt 25 kron adtam el.

Hogy Erdélyben karikára mivel szőlőhegyekben kitünő bor terem és pedig olyankor, mikor gyakran 50 gerezdnél is több volt egyes tőkéken (egész hegyet ily terméssel, sehol sem láttam): már régebben tudom; de hogy ugyanazon hegyben ugyanakkor jobb bor is nem teremhetett volna: csak az állithatja, a ki az elsőrangú külföldi borokat nem ismeri.

Jól mondják, hogy a jobb ellensége a jónak! A jóval nem szabad megelégednünk, míg jobbat tudunk előállítani.

— És most szabad legyen még néhány, a t. levelező ur által összebonyolított kérdést tárgyalnom.

Az új kérdésnek két határozottan különböző része van: 1) minő anyaghoz, drótra vagy karóra kössük-e fel szőlőinket? 2) a mivelésmódra vonatkozik; melyik jobb: ha a termőfát vízfektüleg nyújtjuk-e el, vagy ha meggörbitjük: karikára hajtjuk? A dolognak ezt a két ágát nem kell egymással összezavarni.

A kérdés első részét illetőleg; a drót előnyei ezek: tartósabb; tavasszal nem kell mindig újra rakni, legfőbb, ha megtágult, kissé jobban megfeszítjük; a gerezdek egyenlő magasan csüngnek, a nap külön mindeniket egyformán sütheti s ezért inkább egyszerre érhetnek; a termőfát a felső dróthoz keményen oda lehet erősíteni; úgy hogy a gerezdek a földet ne ériék.

Ha az ember attól tart, hogy a gerezdek földdel megtelnek, vagy ha valaki nagy gerezdű fajokat mivel, melyeken a fürtök igen alá érnek: akkor a drótot kissé magasra kell feszíteni, úgy miként én ezt asztali szőlőfajaimnál már régebben meg is tettem. Megjegyzem azonban, hogy levelező ur téved, ha a borok földizét a sáros gerezdektől származtatja; ezt az izt tisztán és egyedül csak a termőföld minősége idézi elő s épen úgy előfordul magasan mivelte gerezdek után, mintha a fürtök földközelen csüngve elsárosodnak.

Ez a baj (ha csakugyan baj) sokkal inkább előfordulhat a karikás, mint a vízfektü termőfánál; mert karikás mivelésnél vagy az alsó gerezdek nagyon közel kell hogy álljanak a földhöz, vagy ha nem: akkor a felsők jutnak nagyon magasra. S gyakrabban láttam, hogy a karika fürtöknek egy része a földön feküdt, egyrésze ölnyi magasan himbálódzott.

Minthogy dróttal a miveletet könnyű alant tartani: a napsugarak jobban érik és felmelegítik a földet, úgy hogy az ily sorok közt a föld mindig száraz és meleg; ellenben a négy ágbogós karikával terhelt tőkék köze árnyas és nedves.

Az a könnyűség, melylyel a drótra mivelte szőlő minden munkáját végezni lehet: különösen feltünő; a felügyelet is szedéskor rendkívül könnyű. Természetesen szőlőekét is csak drótmiveléssel lehet használni; vagy valószínűleg ezen újítás sem tetszik levelező urnak.

Miként állithatja, hogy egy egész sor drótos szőlőt könnyebben ledönt a szél, mint egyetlen 4 karikás, 50 ge-

rezdes tőkét? nem tudom. Ezen állítása, tapasztalatom szerint, tisztán elméleti. Én mind a kettőt próbáltam, s a legnagyobb vihar sem döntötte még fel egyetlen drótos soromat is; sőt a kötözésre csak némi figyelmet fordítva, a venyigék egész nyáron el nem oldódnak. Én épen a biztos, könnyű felkötözést, s miként említém: a fürtök egymagasságban történő, egyenlőbb, teljesb érését tartom a drótmivelés legfőbb előnyeinek.

Említést érdemel még azon előny is, hogy drótot minden időben tetszés szerinti mennyiségben lehet kapni; karót néha semmi árért sem kaphatni. A mi az olcsóbb-ságot illeti: kétségtelen, hogy a drótra az első kiadás jelentékenyül több, de ha csak 20 évig tart is (s azok szerint, kik régóta próbálják, ennél még jóval tartósabb), már kevesebbe kerül a karónál. — Ennyit a kérdés első feléről.

A tárgy többi részét jövő számra kell halasztanom.

Paget János.

(Folytatjuk.)

Mezőségi levelek.

VII.

Barátom! Bár mennyire akarnék vidékünkéről neked kedvező tudósítást küldeni, nem tehetem, a sok rendetlen időjárás miatt magunk is rendetlenségbe jöttünk. Junius eleje óta néhány nap kivételével csaknem folytonosan esik az eső — ma 5-ik napja mióta égető meleg nyári időnk van, ennek daczára is estve és reggel meghül a lég, mintha május elején volnánk. A sok eső miatt réteink eliszapolva hozzá férhetlenek, a régebben kaszált szénák sárosan összegyurva hevernek az árkokban, magasabb fekvésű kaszálóinkon használhatlanságig el vannak feketedve — kilugozva — a szénák. A szénafüvek nagyobbára még kaszálatlanok, most már az idő jobbra fordultával lekaszáthatjuk s ifju, tápláló takarmány helyett kapunk — már elszáradt csengő kórót (Rhinanthus crista galli) katáng kórót, s a zsályák különböző fajait; lesz sok rossz szénánk és sok rossz marhánk.

A kedvezőtlen időjárás miatt határunkon nagyobbára kapálatlanok másodjára a törökbuzák; most már az aratás, szénacsínálás és második kapálás összetalálkozott, s egyik gazdasági munkát csak a másik rovására lehet előtérbe tenni, napszámos magas árban sem kapható; itt csak a birtoktalan osztály dolgozik pénzért, de az is úgy el van adósodva mindenfelé, hogy szép szerével a kötelezett napszámokat is mesterség tőlük felvenni.

Ősz vetésünk több helyen üszöggel telvék, a rozs és minden tavaszi szalmás gabona jónak mondható, kukoriczáink is a közepes mértéket megütnék, ha egy jó hosszú ősztökéletességre segitné azokat.

A szőlő igen szép termést hozott, de mult hó vége felé egy keskeny elterülő jégvonal útjába ejtette szőlőmet, s különösen fájában igen sok kárt tett; levelezéskor a legnagyobb vigyázat mellett is török annyira, hogy biztos magfát választani nem lehet, e miatt szokott mivelési módomtól eltérve, két annyi fát hagyok, mint rendesen szoktam, azon reményben, hogy a sok közül inkább kapok — annak idejében — a jégütés sebeit kiépült egy pár karikának való vesszót, mely tavasszal a hajtás alkalmával el ne törjék; így akarnám — jelenben nem sok reménnyel biztató — jövő

termésemet biztosítani. Nálunk az idén igen meg vannak késve a szőlők; ez előtti években a malinger július 26-án mindenkor érett gerezdet adott, most pedig semmivel sem áll előbb mint a többi külföldi vagy hazai fajok; egyiken sincsenek jelenben mezei borsó nagyságu szemeknél nagyobbak. Egyéb gazdasági munkákkal egyformán maradt hátra a szőlőmunka is; a késő virágzás és sok eső miatt csak július 12-én lehetett megkezdeni a levelezést, a kapálást pedig épen nem lehet eszközölni. Drága munkabér mellett sem kaphatni embert; szőlőm soha se volt ily gyomos mint most.

A mi kevés gyümölcs-termésünk volt is, a jég leverte, egyéb nem maradt mint husos szilva, mely nagyon sok volt; a jég fe-

lét leverte, még is maradt elegendő. Baraczkfáinkat meglepte a mézgafolyás, a legszebb fiatal példányok úgy megromlottak, hogy jövő tavasszal ki kell vágni, s gyökeréről új sarjakat hagyni.

A méhek a sok hideg és eső miatt későn kezdettek rajozni, szaporodás elég volt így is; azt a jövő fogja megmutatni, téli miként tudják magukat eleséggel ellátni? — jelen év tavaszán tavalyi újabb rajaink is elpusztultak egy része méz hiány, más része a sok sanyaru idő miatt. M.-Szilváson, jul. 23-án 1871.

barátod,
M. K.

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

XVI.

Választmányi ülés 1871 július 8-án

1) Miután az egyesület elnökei közül jelenleg egy sem időzik Kolozsvárt, — alapszabályaink 20-ik §-ának értelmében Galgóczy Károly egyhangulag ad hoc elnökké választott.

2) Olvastatott az egyesület vagyonának átvevése illetőleg átadására kinevezett bizottság jelentése, — erre nézve titkár utasított, hogy a Rajka gépész urnak kölcsönzött erő mérőt attól kérje vissza, továbbá, hogy az ujonnan beszerzett könyvek leltárát a jegyzőkönyvek nyomán készítse el, s tartsa nyilván; a többi pontok tudomásul szolgálnak.

3) Olvastatott az „Erdélyi Gazda“ számadásait vizsgáló bizottság jelentése, mely 9 frt 25 kr. készpénz maradványt és 7 frt 40 kr. bevételi különbséget mutat ki, — erre nézve kiderülvén, hogy 6 frt előfizetési pénz tévedésből számba nem vétetett; a választmány fenti 7 frt 40 krt bevételbe, abból 1 frt 40 kr, mint számadási hibát kiadásra utalványoz, h. titkárt a f. f. a számadás terhe alól felmenti.

4) Olvastatott a pénzügyi bizottság jelentése, — ennek 1-ső pontja változatlanul elfogadtatott, 2-ik pontja ügyvédi úton már foganatba vétetett, 3-ik pontra nézve a behajtás a pénztárnok ellenőrzése mellett Merza S. Joachim ügynökre bízatik, jutalékául 10% incasso határozatik meg. A 4-ik pont keresztülvitelére egyesületi ügyvéd ur kéretik fel, végre 5-ör felhatalmaztatik a pénztárnok, hogy a fizetési felszólítások megírására egy havi időtartamra 30 frt erejéig irnokot fagadhasson.

5) A galicziai cs. k. gazd. egyesület közgyűlésére hívja meg egyesületünket, — köszönettel tudomásul szolgál és annak idejében a m.-vásárhelyi tanácskozmányra való meghívás által viszonzotatni fog.

6) A földmivelési miniszterium i. 5737 sz. a. kérdést intéz, közbejárjon-e csehországi komlógyökerek vásárlásában, a szükségelt mennyiségnek bejelentését annak idején bejárja, végre tudni ohajtja, adhat-e az egyesület saját telepéből is gyökereket a közönség rendelkezésére; — a leirat

első része lapunkban közlendő lesz a jövő tavasszal kiadható gyökereknek számbavétele jelentéstétel mellett titkár bízatik.

7) Küküllőmegye törvényszékének 1061. polg. 1871. sz. a. k. átírata, — eredetiben egyesületi ügyvéd urhoz tétetik át, másolata a levéltárban helyeztetik el.

8) A biharmegyei gazdasági egyesület f. évi sept. 14-étől 17-éig Nagy-Váradon rendezendő kiállításának előrajzát küldi meg, — kedves tudomásul szolgál, s egyesületi alelnök M. Tisza László ur fel fog kéretni, hogy a netán hozzá csatlakozó erdélyi hazafiakkal egyetemben egyesületünket e kiállításon képviselje.

9) Ns. Marosszéknek átírata, melyben a kebeléből választott tárlati intéző bizottság névsorát közli, — kedves tudomásul szolgálván, további használatra az állandó bizottsághoz tétetik át.

10) A debreczeni f. gazd. tanintézet igazgatósága értesítvényét küldi be, — a fontosabb tudnivalók lapunkban közlendők, azután az értesítvény az ismeretterjesztő szakosztályhoz tétetik át.

11) Olvastatott az állandó bizottság f. évi május 17-én tartott ülésének jegyzőkönyve, — mint a múlt vál. ülés 109-ik pontja folytán lényegében már ismeretes tudomásul vétetett.

12) Olvastatott a tárlati állandó bizottság f. évi július 5-én és 6-án tartott ülésének jegyzőkönyve, — csekély módosításokkal egész terjedelmében elfogadtatott. Az igazgató választmány tehát ezennel utasítja nevezett bizottságot, hogy a szükséges lépéseket haladék nélkül tegye meg és engedélyt ad, hogy a mennyiben más forrásokból fedezni nem lehetne, a kiállítási költségekhez az egyesületi pénztár 600 forint erejéig járulhasson. Lészay és Kodolányi urak a rendes elnökség útján lesznek felkérve az illető kérdések bevezetésére, Nagy Ferencz ur jelen gyűlés alkalmával elfogadja a szőlőszeti kérdésnek bevezetését. Szinte elnöki úton a nmlgu miniszterium a tervrajz beküldése mellett, segélyzés végett megkeresendő lesz. Az egyesület kebelében eszközözendő gyűjtések miként intézése később fog véglegesen elhatározatni. Végre Kodolányi igazgató ur felkérendő; jelelni ki intézetének növendékei közül két jeles tanulót, kik az egyesület költségén a tanácskozmányt és tárlatot meg-

Mai számunkhoz 1/2 ív melléklet van csatolva.

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 14-dik számához, 1871.

látogatva, ott az egylet érdekében működő hivatalos egyéneknek segítségére is lehessenek.

Gamauf Vilmos,
titkár.

Gyümölcs izlelés július 16-án 1871.

II.

A köztelekről beküldött:

Jeles nagy meggy,

Montmorency meggy,

Névtelen meggy és

Werder cseresnye, nem volt teljesen érett.

Orleansi cseresnye, hiányos fejlődése daczára kitünő édeségű volt.

Reine Hortense meggy, nagyon szép példányokban zamatos jó ízű.

Róth fekete cseresnyéje, teljesen érett és kitünő édeségű.

Dahlia kiállítás, július 23-án 1871.

Miután a mai napra gyümölcs bejelentve nem volt, dahlia (georgina) kiállítás lön rögtönözve, mely fényesen sikerült. Összesen öt kertből 73 faj lett bemutatva névszerint:

Ladányi Sándor ur kertjéből: 25 faj, legszebb, egy lila, s egy rózsaszín liliput példány, mindkettő névtelen.

K.-monostori gazd. tanintézet kertjéből: 10 faj, legszebbnek az Obrist von Stein mutatkozott.

Schütz ur kertjének 10 fajából a Canrobert tábornok és Deutsche Sonne példányok nyertek osztatlan tetszést.

László ur kertjéből 18 faj lett kiállítva, különös elismerésben részesült gyönyörű levélfodrozata miatt egy névtelen példány, levél színe barna chamóis fehères széllal.

Alelnök Veress Ferencz ur 10 fajt mutatott be, köztük legszebb volt Gartendirector Jülke, sárga alapszínezettel, a levél-szélek fehér pirosan árnyalva.

A dahlia kiállítás vasárnap július 30-án folytattni fog.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

Pályázat.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél folyó év november hó 1-ével betöltendő 12 állami alapítványi és 8 intézeti szabadhelyre ezennel pályázat nyittatik.

Az állami alapítványi helyekért csak is az erdélyi s kapcsolt részekben, az intézeti szabadhelyekért ellenben a magyar korona országai bár melyikében született ifjak pályázhatnak.

Felvételi feltételek: legalább 17 éves kor, s 6 gymnasiumi vagy 4 reál iskolai osztálynak kitünő sikerrel lett bevégezése; munkára képes egészséges testalkattal, s jó erkölcsi magaviselet. Az állami alapítványi helyekért folyamodók, folyamodványaikat iskolai és szegénységi bizonyítvány, az intézeti szabadhelyekért folyamodók viszont iskolai és szülők vagyoni állásáról szóló bizonyítvánnyal köteles ellátni.

Az állami alapítványi helyekre befogadott ifjak az erdélyi országos alaphól egyenként évenként 150 frt segélyben részesülnek, s ez összegért az intézetben convictusszerű berendezéssel mosáson kívül minden ellátásban.

Az intézeti szabadhelyekre felvett ifjak viszont évenként fizetendő 150 frtért az állami segélyben részesülő ifjakkal egyenlő ellátásban részesítettnek.

A folyamodások folyó év augusztus 25-ig a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához. Kolozsvár külmonostor útca 57 sz. nyújtandók be.

Kolozs-monostor, 1871. július hó 26.

Az igazgatóság,

Levelezés.

Egerpatak, jul. 12. 1871.

A jelen hó 7 és 8-án tartott esőzés folytán az Olt és Feketeügy folyó, a Kovászna-vize és a patakok megáradtak, s oly mérvben terültek el, s oly magas helyekre nyomultak ki, minőre visszaemlékezni senki sem tud; a kár, melyet a részint rendben, részint boglyában talált szénában, valamint minden alantabb lévő terményekben okozott, kiszámíthatlan; megnyomult széna boglyákat felforgatott, s elsodort; A viz áradása oly gyorsan történt, hogy két Rétyi halász ember, midőn a Feketeügy folyón halászott észre sem vette, hogy a viz minden felől körülvette, a folyó partján lévő fűzfákön várták 3 napig a viz beszállását medrébe.

Az esőzés négy napig tartott, rekkenő meleg után nagy villámlás, mennydörgés és szél között e hó 7-én éjfélt után $\frac{3}{4}$ -ed 1-re kezdődött.

Az őszgabonák érni kezdettek, de 8 nap előtt még a legkorábban vetettet sem lehet aratni, a tavasz vetések, a sok eső miatt későre fejlődnek, azonban elég szépek, a törökbuza másodszori kapálása most foly, sokat épültek, de még mindég kevés remény-nyel biztatnak.

Minden élelmi czikk nagyon drága.

Egy kaszás napszám gazdag élelmezés mellett 40 kr; egy kapás 20 kr.

Márk István.

Erzsébetváros, 1871. július 26.

Kötelességemnek tartom egy vidékünkön folyó eljárást nyilvánosságra juttatni. Az ügy kényes természetű ugyan, adó felhajtás körül forog, s a ki tartozik, annak kétségtelenül fizetni kell, különben a restek és késedelmezők részesülnek nem érdemlett kedvezményben a szorgalmasok fölött; de, nézetem szerint, nem jó barátja az a magyar kormánynak, ki az elemi csapások által látogatott s kivált a legujabb vízáradások, jégverések által sújtott vidékeken az executiot a rendeletek betűszerinti értelmében fogatosítja.

Az itt székelő adóhivatal egy fölterjesztést nyújtott be a pénzügy-igazgatóságához, hogy e vidéken az adó-executiot függeszték fel aratás utánig, mert már két közelebbi év alatt árviz és jég több helység határát (pl. Váralja, Gogány, Somogyom, Almás) annyira tönkre tette, hogy a lakosoknak betevő falatjok sincs. S erre ezen hivatását helyesen felfogó hivatal, kapott ékes német nyelven egy szép „verweis-decret“-et, a hol meg van írva, hogy az olyan adószedő, ki efléket beszél „ist auf keinen Fall zuverlässig“ sat., s tehát a felhajtást elrendelték, még pedig nem is a tehetősb, hanem a szegényebb gazdákon kezdték, kik maguk is éhséggel küzdve: apró marháikat, juhokat, kecskéket voltak kénytelenek, a szolgabírói rendelet folytán a 4 mértföldre eső

Medgyesre hajtani, hol aztán a behajtott jószág nem kellett senkinek.

A kárfelvételeit kell siettetni, s addig ott, hol méltányos ok van a végrehajtást késleltetni, mert az ily eljárás nagy elkeseredést szül.

Ősztermésünk, kivált a rozs szép, csak kalongya nem gyűl sok és keveset ereszt, a virágzaskor uralkodott sok szél és eső miatt. Kukoriczáink el vannak késve, szőlőink szépen biztatnának, csak hogy a hegykalendárium itt még juniust mutat, július végén is. Nálam a pineau és som vannak legelőbbre haladva.

Szénánk annyi van, a minél több talán soha sem volt. Kenderünk silány, pedig ez a vidék sokat szokott termesztetni; hanem a kukorica közt lesz elég magvas kender. Bükköny a jobb helyeken megdült, nem lesz magva, de kipótolja a luczerna. Konyhai veteményeink rendkívül dúsak.

i. c.

Maros-Vásárhely, július 28-án 1871.

Megfordulván Erdély néhány vidékén: gazdasági szempontból tekintve egy rövid tudósítást küldök az „Erdélyi Gazda” rendelkezésére.

Kiindulván Kolozsmegyéből, Doboka és Belső-Szolnokmegyék, Besztercze és Radna vidéke, Tordamegye és Marosszék, több helységének határát láthatám; s miről meg kellett győződnöm, az a gazdára nézve, nagy részint szomorító.

Az esőzés és hideg idő a terményekben általán véve nagy kárt okozott; széna termés van, csak lehetne betakarítani. Az őszvetés sok helyen roszzsul és egyenetlenül szemzett, dűltes; az aratás most foly a javában, de a tisztabuza és rozs csak ritka helyen űti meg a rendes mértéket. A törökbuza, egyes vidékeken a tartós esők miatt sokat javult; esőzés fokán áll, de legtöbb helyen nagyon el van maradva és csak szokatlan hosszú ősz érleltetné helyre.

Gyümölcs semmi, vagy nagyon kevés; a későn virágozott alma fajokon még van itt-ott közép termés, s ritka helyen még rakott ágakat is láttam.

A szőlőhegyeknek szomorú kinézése van; fejlődésökben 2—4 héttel el vannak maradva.

Kerekes Sámuel.

Kolozsvár 1871. jul. 29.

(Aratógép-próba). A Monostor és Fenes közt terülő fensikságon, a „zöld sapkához” címzett vendéglő közelében megtörtént a lapunkban is előre hirdett gép-próba; nem oly előkészülettel és szabályos berendezéssel ugyan, mint a tudomány érdekében óhajtottuk volna, de mégis elég tanúsággal arra, hogy a gazdaközönség tágasb körben megismerje.

A versenyen csak két gép jelent meg a monostori tanintézet-i Samuelson-féle s fenesi Szabó Józsefé, kinek buzaföldjén a verseny lefolyt: Strobl és Baristól. A versenyre hasonlóképp bejelentett Hornsby féle gép, Jankó Vinczétől, időközben eladatott; az újabban megrendelt pedig most volt utban, s vasúti fennakadásunk miatt meg nem érkezhetett.*)

A két gép csekély szünettel reggeli 8 órától késő estvig állott munkában; 3 négylovas fogat volt rendelkezés alatt, melyek közül egyik váltva pihent.

A búza nagyobbára elég sűrű, jól termett és egyenlőleg érett, csak foltonként kis mértékben dűltes.

*) (Július 31-én ez is már dolgozott. Szerk.

És most lássuk gépeink munkáját.

A Strobl-féle gép egyszerűbb szerkezetű, könnyebb: jobbfelől, szélenjáró kis kereke tengelyénél van egy külön emelő-készülék, melylyel a metsző késeket gyorsan és könnyűszerrel emelni-szállítani lehet, csak kár, hogy alsó lyuka is, melyel legmagasbra emelhető, még igen alant tartja a metsző fogakat; a földhöz közel szép sima egyforma tarlót vág, de kissé egyenetlenebb helyen, vagy ha a talaj lágyacska, vagy a gép igen nagyot talál fogni: ekkor hogy újra meglehessen indítani az akadályt előle kézzel ki kell tépdésni.

A Samuelson féle gép valamivel súlyosabb, de magasabbra lévén véve, nagyobb tarlót hagyott s ezért megdugulására az egész próba alatt eset nem fordult elő. Metsző készüléke jóval gyorsabban mozog, s lovakkal még egy kissé igen is gyorsan, minthogy az intézet igazgatósága a gyárban ökrös vonóerőre rendelte.

Különös előnye pedig a köznép által már „ördögmotolának” el is nevezett s az aratógépeket távolról nézve szélmalomnak feltüntető forgó vagy fogas motolája, melynek karjai a Samuelson gépnél kissé lefelé görbítettek s aljukon tengelyen forgó kis hengerkék vannak erősítve, melyek segítségével egy hullámos felületű körvasutacsán utaznak. Ezen szerkezet teszi a Samuelson-féle gépnek marokkrakó gereblyéit biztos, ingatlanjárásúvá; a markokat ezen okból kitűnő szépen, simán és egyenlő bűtűvel rakja.

A négy gereblye közül minden második ki volt mindkét gépnél véve s a motolákban csak két-két gereblye dolgozott. A markokat 2 — 2 ölnyi távra fektették s egyszerre mintegy 5 láb széles pászmát vágta. A buza maga középtömöségű volt, úgyhogy 2½ □ ölből adott egy közép nagyságú kévét.

Akarmelyik gép megszerzési ára a hozattal együtt 450 o. é. ft. óránként egy holdat lehet velök vágni; 20 — 25 kéve kötöző és két fogat kell melléjük.

Mindennemű költséget öszve számítva 80 — 90 kr. napszám mellett a gép learat 1 holdat 5 uj forint kiadással míg a sarlós aratás 1 holdon 10 uj forintba kerül. Mintha ezt a viszonyt a köznép is kitanulta volna: a monostori tanintézetnek a gép után 20-adában, kézzel 10-edében dolgoznak a napszamosok.

A mi viszonyainkhoz mérve a jelen kísérlet a Samuelson féle aratógépet előnyösnek tüntette fel.

A rekkenő meleg, de kedvező szép időben a monostori tanintézet összes növendékein kívül, kik tanáraik egy részével a délutáni órákban testületileg a helyszínére jöttek: naphosszat 15 — 20 városi néző fordult meg ezen érdekes és tanúságos kísérlet színhelyén; vidéki gazdáink közül, bárha épen országos marhavásár vonhatta volna egysversmind némelyiket Kolozsvárra: egyet sem láttunk.

—6.

Egyveleg.

* Szláv József, földmiv., ipar- és kereskedelmi miniszter úr holnap, augusztus 1-én érkezik Kolozsvárra. Idejövetele kapcsolatban áll a kolozs-monostori tanintézet főépülete helyének végleges megállapításával. Legyen üdvözölve közöttünk és kövesse siker fáradozásait!

* A kolozs-monostori gazd. tanintézetnek, most a megnyitás után csaknem 2 év mulva sincs főépülete a tanuló, tantermek, gyűjtemények sat. befogadására; az a mi eddigelő e részben történt: mind csak szükség parancsolta ideiglenesség bé-

lyegét hordja magán. Sőt többet mondunk: a nyilvános árlejtés augusztus 2-án délelőtti 10 órára ki van tűzve, s a kolozsvári m. kir. mérnöki hivatal irodájában meg fog tartatni; egy tervet is mutatnak ott a vállalkozni kívánóknak: de a hely, hová a tervezett épület emelkedni fog, mind ez óráig nincs kijelölve, pedig a nélkül a vállalkozók nem szólhatnak a dologhoz. Nem akaruk mostanig a kellelénél több, szükségfeletti tanácsadók számát szaporítani, de jelenleg a kenyértörés percében kötelességnek tartjuk a dologhoz szólást.

Három hely forog szóban: jobbra a szilvás helyén, a meredek hegyoldal, az legkevésbé, sőt ki merjük mondani nem alkalmas hely. Második a gazdasági leégett csűr helye, hol mult évben pár hétig már építkeztek is; harmadik: a csűr irányában alább, néhány öllel. Nagy baj az, hogy most a kész tervnek keresnek helyet s nem a hely előleges kijelölése után készítették a tervet; aztán az az egyoldalra eső folyosó, zsindefyedél, kis szobák sat. sem előnyei ennek a legujabb tervnek. Kétségkívül legjobb azok közül, melyeket eddig látni alkalmunk volt, a kolozsvári mérnöki hivatal s intézeti igazgatóság előleges megvitatása nyomán készült tervrajz. És ha már valamivel költségesebb is, de a célnak megfelelő s teljesen méltó egy olyan országos díszépülethez, milyennek mi a monostori tanintézet főépületét óhajtjuk látni.

* A k. monostori tanintézet közvizsgálai a nyári félévben következő renddel fognak tartatni: Aug. 10. növénytan; 12. növénytermelés tan; 14. vegytan; 16. gyakorlati mértan; 17. géptan; 19. állattenyésztés tan; 21. erdőszettan; 22. éghajlat tan; 23. a gyakorlati tanfolyam (első évesek) vizsgálai.

* Az orsz. m. ipar-egyesület pályázatait, melyekben üzletbirtokosok és munkások számára jutalomérmeket tűzött ki, lapunk 2-dik száma közölte volt. Kolozsvárt tudunkra Rajka Péter gépgyára és a rom. kath. lyceum nyomdájának provisor Bartók Lukács nyertek érmeket. Utóbbi 10 évig mint szedő, 1838 óta pedig mint gondnok, 43 év folytán hű, szorgalmas és pontos szolgálja volt a kath. lyceumnak s a hazai nyomdaipar számára sok derék munkást nevelt és oktatótt a jóban. Ez alkalommal azt is bevalhatjuk, hogy Bartók bátyánk az „Erdélyi Gazdá”-nak is gondos javitnoka s csinos kiállításának őre. A megérdemelt ezüst érmet jul. 28-ikán a helybeli iparkamra gyűlésén adták kezéhez. Éltesse isten még sokáig!

* A kolozsvári nyomdák négy havi kivándorlása. Adat gyanánt a forradalom történetéhez, Bartók Lukács nyomdavezető kiténtetése alkalmából főlemlitjük, hogy 1849-ben a magyar kormány a kolozsvári könyvsajtókat Debreczenbe rendelte volt Bartók felügyelete alatt, a pesti kiköltözés miatt támadt hiányok pótlására. Ennek a kivándorlásnak rövid története a felügyelő jegyzetei szerint im ez: „Január 31-én 1849-ben indultam Debreczenbe 11 egyénnel s ott voltunk Junius 4-éig. A rom. kath. lyceum könyvnyomdájából elvittem rendelet következtében 2 vasprést; a ref. collegium nyomdájából 1 vasprést s mind a két nyomdából garmond és cicero betűket nagy mennyiségben úgy, hogy a lyceum nyomdájában nagyon kevés betű maradt volt meg. Nyomattattam a Martius 15-ét mindennap 1/2 iven, hol 800, hol 600 példányban. Nyomattattam a „Budapesti közlőnyt” is egy néhány ivben; hivatalos nyomtatványokat is nagy számmal.” Megjegyzem hogy a „Bud. Közlöny”-nek csak mintegy tíz igen

kevés példányban meglevő számát nyomták másodsor. Hazaérkeztek Junius 9-kén.

* A m. keleti vasút üzletfőnökének értesítése szerint, a Kolozsvár-Várad közti pályarongálások annyira helyre hozattak, hogy Julius 29-ikén kezdve naponta két vegyes vonat közlekedhetik; gyorsszállítványok szabályszerűleg elszállítási idő meghatározása nélkül. Az arad-fejérvári vonalon legkedvezőbb esetben sem lesznek az elrontott hidak auguszt. közepe előtt használható állapotban.

* Az ezüst árkelet-pótlék az ennek beszédésére jogosított magyar vasúton, augusztusban 20% lesz.

* Égés volt Kolozsvárt Jul. 28-ikán délután a Szamos nagy hidján túl a vasút felé elágazó két utca között. Elégett 4 ház és több melléképület; a tűz szénmagyulásból keletkezett.

* A Diána fürdőnek csinos uszodája a napokban nyílt meg. A katonai uszodába pedig 2 nappal ezelőtt fult bele egy kereskedő inas; nem nagy dicséretére szolgál a felügyeletnek.

* Gazdasági gépgyárt szándékozik közelebből állítani Marosvásárhelyt, Szathmári Ferencz tehetséges ifju gépész, a híres Bodor unokája, ki Rajka gépgyarában is hosszabb ideig volt munkavezető. Örömmel üdvözlünk minden új vállalatot e téren.

— Az aratógép próba alkalmából, melyet mai számunk hozott, közöljük kivonatilag a folyó hó 6-án, 7-én és 8-án lefolyt, gyöngyösi aratógépverseny eredményét. Összesen 19 gép volt kiállítva, ezek közül 10 amerikai, 7 angol, 1 osztrák és 1 magyar, Strobl és Baristól.

Első díjra a Clayton és Shuttleworth gyár által kiállított Johnstone gépet érdemesítették, egy tudósító szerint azonban csak is Mr. Young szakértő vezetésének köszönhetette a gép e kiténtetést, mert szerkezete nagyon bonyolult, műszaki kivitele pedig sok tekintetben hiányos.

Nagy feltűnést okozott a „Burdick reaper” amerikai gép. A hét mázsa sulyu két alig 12 markos lovacska által huzott gép, az erőmérőn csak 190 fontot jelzett. A vágás szélessége 5 láb 3 hüvelyk, az aratótt gabonát tetszés szerinti nagyságu markokban rakja le. E figyelmet érdemlő gép második díjat nyert.

A harmadik díj az angol Brigham gyár Excelsiorjának jutott.

Strobl és Baris gépénél főfogás volt, hogy könnyűsége által okozott gyakori ingása miatt, mind az aratás, mind a lerakás nem elég pontos.

* Pályázat megnyujtása. A földművelés, ipar és keresk. miniszterium részéről, a trágya helyes kezelését népszerű nyelven előadó kézikönyvre kiirt s lapunk közelebbi számában is közzétett pályázat határideje, — több oldalról nyilvánított óhajtás folytán, augusztus végéről, f. é. december végéig terjesztett ki.

— A trágyakészítésnek új módját kísérletlé meg Rimpau szász tartománybeli híres gazda jószágain. Ugyanis márhái alá 2—3 hüvelyknyi szecskával almoz, a nyert trágyát pedig azon 16” széles és 9” mély gödörben gyűjti össze, mely a marha-állás megett van alkalmazva. Minden 24 órában a trágyát e gödörből felszedik és az udvarra a trágyadombra viszik. A szecska oly tökéletesen felszivja a vizeletet, hogy külön trágyalécstorna és gödör feleslegessé válik. A trágyát jól összeállva öt hónapig is el lehetett nevezetesebb veszteség nélkül tartani, rakodtatása s elterítése pedig előnyösebb, mint a hosszú szalmás trágyáé; a mezőn tapasztalt hatás egyforma.

* A selmeczi erdőakademiához közelebről három rendkívüli tanárt neveztek ki: Fekete Lajost, Illés Nándort és Nikk Zsigmondot.

* Nagy erdő eladásra van pályázat hirdetve a péterváradai és bródi határőrezredek területén. Két évtized alatt 30 ezer hold erdő kerül azon hely közelében, hol a Száva a Dunába ömlik, eladás alá. Az első csoport 11,475 holdra ajánlatokat folyó év october 31-ikéig a zágrábi főhadparancsnokság fogad el; 1 hold fájának előleges becsára 755 frt, s így az egész csoport értéke 9 millió 51 ezer frt o. é. A fát holdankint egészben vagy részletenkint árusítják el; a fizetést ezüstben kell teljesíteni.

A selyemhernyó betegség biztos óvszerére az osztrák cs. k. földmívelési minisztérium 5000 frt. államdíjat tűzött volt ki. A pályázati határidő, mely először 1870-ik évi szeptemberig terjedt, még f. évi october 15-ikéig lett meghosszabbítva. A 38 javasolt óvszer közül csak három volt tudományos kísérlettelre érdemes; valószínű, hogy a díj egészben, vagy részben Pasteur híres francia tudósra fog odatéltetni.

*) Úti gőzösk. Gróf Szécsenyi Ödön, kizárólagos engedélyért folyamodott a közlekedési miniszterhez, az egész ország területére, oly gőzmozdonyok meghonosítása végett, melyeket rendszer közlekedési útakon lehet használni.

* Nagyszerű szállítmányra kötött volna hirszerint, szerződést a francia kormány egy magyarországi társulattal; 40 ezer ló, 60 ezer szarvasmarha, 200 ezer juh, 20 ezer mázsa szalma és 1 millió mázsa liszt, szállítása lenne kikötve.

— Csak Görög- és Törökországban nem létezik még sem gazdasági intézet, sem gazdasági egyesület, az európai államok között.

* A kolera dél Oroszországban pusztit; jó lesz azokra a bűzhödt árkokra, emésztőkre sat. nálunk és jó idején gondolni, mert tudvalevőleg ezek a cholera-ragály terjesztésére nagy befolyással vannak.

* Rudolf koronahercegről közlik a bécsi lapok, hogy midőn közelebről a kladrubi ménest akarták neki megmutatni, kérdező kísérelője: nem lesz-e terhére az odautazás? „Már csak azért sem, — felelé a trónörökös, — mert a lovak nem tartanak üdvözlő-beszédeket.”

* Borszékéről írják a „M. P.”-nak, hogy ott a jul. 8-iki nagy vihar és vizár a tölgyesi szorosnál több épületet elsodort. Gyergyó-Szent-Miklóson a Békényvize több utczát öszverombolt, kerteket, réteket eliszapolt és sok szénaboglyát sat. magával ragadott. Gyergyó több községében is a gazdák temérdek kárt szenvedtek.

Időjárás.

Junius hó második felében néhány meleg nyári nap állott be, a légkör közép hőmérséklete mindazáltal csak: 14.78 R. fokot tett. 16-án borongó, estve 1/2 9 órakor dél-keletről égháboru dörgéssel, s nagy esővel városunk felett elvonult. 17-én reggel déli széllel az ég tisztán kiderült, délben borongó: 19.4 R. foknyi meleggel, estve derült. 18-án derült melegidő, a légkör déltájt: 22.2 R. fokot jelzett. 19-én reggel derült, aztán borongó, a hőmérő délután: 24 estve: 20 R. fokot mutatott. Ez vala junius hó legmelegebb napja közép légmérésre: 19.6 fokot tett. Estve a láthatár éjszak-nyugati részén villanások észleltettek, honnan

éjjel 12 órakor rövid ideig tartó nagy szélvihar érkezett. 20-án reggel és délben borongó, estve éjszakai széllel kiderült, a légkör napi középmeiséklete: 14.7 foknyi vala. 21-én reggel borult, délben borongó, dél-keleti szél legése mellett többszöri esővel, estve derült. 22-én reggel borongó, aztán borult esős idő, melynek folytán a lég hőmérséklete ismét: 12 fokra hült. 23-án reggel és délben éjszak-nyugati széllel borult, délután kevés eső, estve derült. 24-én reggel és délben éjszakai széllel borongó, estve derült: 12 foknyi meleggel. 25 reggel borult, déltájt keleti széllel derült: 20.8 foknyi melegidő, estve borongó. 26-án reggel és délben borongó melegidő, estve borult, kevés esővel. 27-én borongó, estve dél-keletről égháboru dörgéssel, s nagy esővel érkezett. 28-án reggel és délben borult, déltájt éjszak-nyugatról zivatar dörgéssel és esővel jött, estve borongó. 29-én reggel köd képződött, mely éjszak-nyugati széllel tovább vonulván, borongó idő lett, estve borult. 30-án borongó, déltájt erős éjszakai szél fúvott.

A légsúlymérő állása 0 fok hőmérsékletre szállítva 16—19-dikig esőkent: 324.98—320.80 pár. von. 19—24-ik emelkedett: 324.21 p. von. 24—28-dikig esőkent: 317.66 p. v. 29 és 30-án újra emelkedett: 322.52 p. v.

Az egész hó lefolytában derült nap volt: 1, borongó: 26, borult: 3. Az összes csapadék: 37.3 pár. v. magasságot ért.

A túralgó szél e hó második felében az éjszak-nyugati és dél-nyugati volt.

Kolozsvárt 1871 július 31-diki országos vásár árjegyzéke. Nagy vékával: Tiszta buza 3 frt, elegybuza 2 frt 40 kr, rozs 1 frt 80 kr, zab 1 frt 10 kr, árpa 1 frt 10 kr, pityóka 90 kr, egy font marhahus 22 kr, egy font sertéshus 26 kr, egy font szalonna 48 kr, egy kupa hájzsír 1 frt 10 kr, egy font háj 48 kr, egy lud 60 kr, egy font turó 40 kr, egy csirke 70 kr, egy kövér lud 1 frt 60 kr, egy pár ökör, a java, 380—400 frtig, egy fejős tehén 100 frt, egy fejős bival 120—130 frt, igás ló darabja 120 frt, egy csikó, legjobb, 250 frt egy éves bornyu 30 frt, egy hosszu ölfá 22 frt, egy szekér fa 6 frt, a deszkának párja 80 krajczár.

TARTALOM: Levelek a pinczéből, III. — A növények betegségeiről — Észrevételek az V. VI. Mezőségi levélre; (vita a Guyot rendszer felett). — Mezőségi levelek, VII. — Társalgó: Választmányi ülés július 8. — Gyümölcsizelés, II. — Dahlia kiállítás. — Pályázat intézeti szabad helyekre Monostoron. — Levelezés. — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.

HIRDETÉS.

(1)

(2—3)

STEIN JÁNOS,

erd. muz. egyl. könyvtárosnál

Kolozsvárt

kapható:

Községi faiskola.

Alapvonalok a gyümölcsstenyésztésre. Községek, néptanítók, gazdák számára

írta Kócsi Károly,

a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

Nagy 8-rét, X és 200 lap, a szöveg közé nyomott 58 ábrával, s egy terlvappal.

Ára 1 frt 50 kr.